

BRĪDINĀJUMS

EVTI, EBI un EAAPI brīdina patērētājus par virtuālo valūtu riskiem

Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde (EVTI), Eiropas Banku iestāde (EBI) un Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde (EAAPI) (turpmāk "trīs EUI") brīdina patērētājus par augsto risku saistībā ar tā dēvēto virtuālo valūtu (VV) pirkšanu un/vai turēšanu.

Pašlaik pieejamās VV ir digitāls vērtības ekvivalents, ko nav emitējusi un negarantē centrālā banka vai publiska iestāde un kam nav valūtas vai naudas juridiskā statusa. Tās ir saistītas ar augstu risku, tās parasti nav nodrošinātas ar materiāliem aktīviem un ES tiesību akti tās neregulē, tādējādi tās nenodrošina patērētājiem tiesisku aizsardzību. Trīs EUI pauž bažas, ka arvien lielāks patērētāju skaits iegādājas VV, jo īpaši ar cerībām, ka VV vērtība turpinās palielināties, taču neapzinoties augsto risku zaudēt savu ieguldīto naudu.

Bitcoin, Ripple, Ether un daudzas citas VV pēdējā laikā ir ārkārtīgi nepastāvīgas, proti, ir bijušas ievērojamas dienas cenas svārstības. Piemēram, *Bitcoin* vērtība 2017. gadā strauji palielinājās no aptuveni 1000 EUR janvārī līdz 16 000 EUR decembra vidū un pēc tam samazinājās par gandrīz 70 % līdz 5000 EUR februāra sākumā. Nesen tā atguva aptuveni 40 % no zemākās vērtības, un pašlaik to tirgo par aptuveni 7000 EUR. Tiek lēsts, ka 100 nozīmīgāko VV kopējā tirgus kapitalizācija šobrīd visā pasaulē pārsniedz 330 miljardus EUR.

Risks patērētājiem, iegādājoties VV

Trīs EUI brīdina patērētājus, ka VV ir saistītas ar ārkārtīgu risku un parasti ir ļoti spekulatīvas. Pērkot VV, ir jāņem vērā augstais risks, ka tiks zaudēta liela ieguldītās naudas daļa vai pat visi ieguldītie līdzekļi. Iegādājoties VV vai finanšu instrumentus, ar kuriem nodrošina tiešu VV ietekmi uz patērētājiem, jūs esat pakļauti cita starpā šādu risku iedarbībai.

- **Ārkārtīga nepastāvība un tā sauktā burbuļa rašanās risks.** Lielāko VV daļu ietekmē ārkārtīga cenu nepastāvība, un tām ir novērotas skaidras norādes attiecībā uz cenu burbuļa rašanos. Izvēloties iegādāties VV vai finanšu produktus, kuru pamatā ir VV, jāņem vērā, ka jūs varat zaudēt lielu ieguldītās naudas daļu vai pat visus ieguldītos līdzekļus.
- **Aizsardzības trūkums.** Lai gan pastāv ES nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas prasības, kas stājas spēkā 2018. gada laikā un ko piemēros maka pakalpojumu sniedzējiem un VV apmaiņas platformām, ar ES tiesību aktiem joprojām neregulēs VV. Ar ES tiesību aktiem neregulē arī biržas, kurās tiek tirgotas VV, un digitālos makus, kas tiek izmantoti VV turēšanai, glabāšanai un pārskaitīšanai. Tas

nozīmē, ka, iegādājoties vai turot īpašumā VV, nevar izmantot ar regulētiem finanšu pakalpojumiem saistītās garantijas un aizsardzības pasākumus. Piemēram, VV apmaiņas platformas vai digitālā maka pakalpojumu sniedzēja darbības traucējumu, uzņēmējdarbību pārtraukšanas vai kiberuzbrukumu, līdzekļu piesavināšanās vai līdzekļu atsavināšanas gadījumā ar ES tiesību aktiem neparedz konkrētu tiesisko aizsardzību, kas pasargātu no zaudējumiem, vai garantiju, ka tiks atgūta piekļuve VV turējumiem. Šie riski jau vairākkārt ir materializējušies dažādās pasaules valstīs.

- **Izejas iespēju trūkums.** Izvēloties iegādāties VV, pastāv risks, ka ilgu laiku nebūs iespējams tās pārdot vai mainīt pret parastajām valūtām, piemēram, EUR. Tādējādi var rasties zaudējumi.
- **Cenu pārredzamības trūkums.** VV cenas veidošanās bieži vien nav pārredzama. Tādēļ pastāv augsts risks, ka nesaņemsiet godīgu un precīzu cenu, pērkot vai pārdodot VV.
- **Darbības traucējumi.** Dažām VV biržām ir bijušas nopietnas darbības problēmas, piemēram, tirdzniecības traucējumi. Minēto traucējumu laikā patērētāji nevarēja pirkt un pārdot VV paredzētajā brīdī un cieta zaudējumus to turējumā esošo VV cenas svārstību dēļ.
- **Maldinoša informācija.** Patērētājiem, kuri vēlas iegādāties VV, sniegtā informācija (ja tā vispār tiek sniegta) lielākoties ir nepilnīga un grūti saprotama, un tajā nav pilnībā aprakstīti VV riski, tādēļ tā var būt maldinoša.
- **VV nepiemērotība vairākumam mērķu, tostarp ieguldījumu vai pensijas plānošanai.** VV lielā nepastāvība, neskaidrība par to nākotni un VV apmaiņas platformu un maka pakalpojumu sniedzēju neuzticamība padara VV par nepiemērotām vairākumam patērētāju, tostarp tiem, kuriem ir īstermiņa ieguldījumu mērķi, un jo īpaši patērētājiem, kuriem ir ilgtermiņa mērķi, piemēram, veidot uzkrājumu pensijas gadiem.

Aizsardzības pasākumi

Ja izvēlaties iegādāties VV vai finanšu instrumentus, kas saistīti ar tiešu VV ietekmi, jums ir pilnībā jāizprot to īpatnības un riski, ko uzņematies. Neieguldiet līdzekļus, ko nevarat atļauties zaudēt. Pārliedzinieties, ka izmantojat atbilstošus un atjauninātus piesardzības pasākumus ierīcēs un iekārtās, ko izmantojat piekļūšanai VV vai VV pirkšanai, glabāšanai vai pārskaitīšanai. Ņemiet arī vērā, ka VV pirkšana no uzņēmuma, ko regulē finanšu pakalpojumu sniegšanas nolūkos, nesamazina minētos riskus.

Pamatinformācija

Šā brīdinājuma pamatā ir 9. panta 3. punkts trīs EUI dibināšanas regulās, un pirms tā ir publicēti divi EVTI paziņojumi par sākotnējiem monētu piedāvājumiem¹² 2017. gada novembrī un iepriekšējs brīdinājums³ patērētājiem un divi atzini⁴⁵ par VV, ko EBI publicējusi 2013. gada decembrī, 2014. gada jūlijā un 2016. gada augustā.

Ir vairāki VV veidi. Pirmā VV bija *Bitcoin*, kas tika ieviesta 2009. gadā. Kopš tā laika ir parādījušās daudzas jaunas VV, piemēram, *Ripple*, *Ether* un *Litecoin*. Vairākums no tām izmanto sadalītās virsgrāmatas tehnoloģiju, ko parasti dēvē par “blokkēdi”⁶. Šis brīdinājums neattiecas uz minēto tehnoloģiju, kā arī tās iespējamajiem lietošanas veidiem.

---

¹ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-828_ico_statement_firms.pdf

² https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-829_ico_statement_investors.pdf

³ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/598344/EBA+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>

⁴ <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/657547/EBA-Op-2014-08+Opinion+on+Virtual+Currencies.pdf>

⁵ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1547217/EBA+Opinion+on+the+Commission's+proposal+to+bring+virtual+curren+cy+entities+into+the+scope+of+4AMLD>

⁶ [EVTI 2017. gada februārī publicēja ziņojumu par sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijas iespējamajiem lietošanas veidiem, ieguvumiem un riskiem.](#)